

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss
fmovpost@fylkesmannen.no

15. desember 2020

Østmarka som nasjonalpark

Sabima viser til Fylkesmannens oppstartsmelding om nasjonalpark i Østmarka per oktober 2020. Sabima er en paraplyorganisasjon for de biologiske foreningene i Norge, med totalt medlemstall på om lag 20.000 personer. Hovedmålet for alt vårt arbeid er å stanse tapet av biomangfold for å sikre levedyktige bestander av alle naturlig forekommende arter i Norge, deres genetiske variasjon og økosystemene de er en del av.

Sabima støtter med stor glede opprettelse av Østmarka nasjonalpark! Lavlandsnatur er underrepresentert i naturvernet i Norge, og det vil være mange positive sider ved en bynær nasjonalpark. Bynære naturverdier i et rikt område som Østmarka er samtidig også under press, så opprettelse av nasjonalpark er et viktig bidrag for å bevare naturmangfold.

Ny kunnskap om spesielle naturkvaliteter i Østmarka

Sabima har på vegne av medlemsforeningene støttet foreninger og medlemmer i Norsk Botanisk Forening, Norges sopp- og nyttevekstforbund, Norsk Zoologisk Forening og Norsk entomologisk forening som driver frivillig kartlegging av arter. Vi vil gjerne trekke fram to kartleggingsprosjekter som har bidratt til kunnskapsøkning om artsmangfoldet i Østmarka:

Enebakk kommune – Kartlegging av moser i Østmarka mellom 2017 og 2020:

Dag Hovind med hjelp fra flere i Norsk Botanisk Forening har i tidsperioden 2017 til 2020 kartlagt mosefloraen i de delene av Østmarka som ligger i Enebakk kommune. Mosefloraen i Enebakk har tidligere vært dårlig undersøkt, og det var kjent kun 127 arter av moser per 2017. Etter et grundig kartleggingsarbeid gjennom fire sesonger har antallet økt til 350 arter av moser per 2020. Flere uvanlige moser for Oslo-regionen, og to rødlistede moser, har blitt registrert. I tillegg har det vist seg å være rikere i Østmarka enn det var tidligere antatt, hvorav flere moser som krever baserik grunn har blitt påvist. Resultatene er delvis publisert på Artsobservasjoner, og et utfyllende kartleggingsnotat vil bli publisert snart. Det er også registrert interessante karplanter og insekter.

Rødlistede moser:

Ved Paradisputten ble det høsten 2017 registrert to rødlistede sumpmoser: morknemose *Callicladium haldanianum* (VU) og storklo *Drepanocladus longifolius* (EN)

Flere uvanlige moser for Oslo-regionen har blitt påvist. Her er noen av overraskelsene:

- Ved Kjerringhøgda og Mortåsen:
Trøsåtemose *Campylopus flexuosus* er en vanlig art på Vestlandet, som også er registrert på den svenske vestkysten. Funn i Østmarka, sammen med noen få nylige funn i Østfold, bidrar til å fylle hull i kunnskapen om artens utbredelse.
- Ved Kjerringhøgda:
Rynkelundmose *Brachythecium erythrorrhizon* var kjent fra flere funn i Oslo og Akershus, blant annet i Nordmarka, men de viste seg å stamme fra 1800-tallet. Etter 1950 er det nærmeste funnet gjort i Nord-Fron i Gudbrandsdalen, før rynkelundmose dukket opp sørøst for Kjerringhøgda. Dette er det eneste funnet i Viken fylke etter 1907.
- Kløftene sørøst for Skålsjøen:
Svanenikke *Pohlia elongata* har et funn på Årnestangen, men ellers er det langt mellom forekomstene Østafjells.

Rike forhold i utredningsforslaget og utenfor:

Selv om Østmarka (og Follo) har en berggrunn som utelukker den rikeste floraen, er det stedvis grobunn for moser som forbindes med rikere forhold, som rødsliremose *Timmia austriaca*, kammose *Ctenidium molluscum*, nåleputemose *Plagiopus oederianus*, ullmose *Trichocolea tomentella*, kjempemose *Pseudobryum cinclidioides* og kalklommemose *Fissidens taxifolius*, for å nevne noen. De overnevnte mosene har blitt funnet flere steder innenfor utredningsforslaget til Fylkesmannen. Rett utenfor utredningsforslaget dukket rikmyrsflekken ved Rottjern uventet opp i 2018. Der ble det funnet en rekke rikmyrsarter blant annet gullmose *Tomentypnum nitens*.

Andre artsgrupper:

I tillegg til moser har Dag Hovind påvist flere spennende karplanter og et insekt. Vi vil trekke fram funnet av øyestikkeren klubbeelvelibelle *Gomphus vulgatissimus* (NT) ved Kløftetjern i Enebakk i 2020. Det er en sjelden art som ikke er registrert rundt Oslo siden 1887 (da i Ås kommune).

Oslo kommune – Kartlegging av blomsterfluer i Østmarka i 2020:

Tore Randulff Nilsen i Norsk entomologisk forening har i 2020 kartlagt blomsterfluer ved Skullerud og Rustadsaga i Oslo kommune. Funnene ligger ikke ute på offentlig

kart enda, men materialet er levert til Naturhistorisk Museum på Tøyen og vil etter hvert komme ut på Artskart. Resultatene kan leses i [kartleggingsnotatet her](#).

Avgrensning

Kraftledningen

I utredningsforlaget går det en stor kraftledning på 300 kV fra Lørenskog til Fjell. I oppstartsmeldingen til Fylkesmannen står det at: «Det er derfor mindre aktuelt med en nasjonalpark på vestsiden av den store kraftledningen som går gjennom utredningsområdet.»

Sabima mener at det må være mulig med en todelt nasjonalpark. Flere av våre nasjonalparker er todelt (eks. Dovrefjell-Sunndalsfjella) grunnet teknisk inngrep, og Østmarka bør ikke være et unntak. Det er verneverdier på begge sidene av kraftlinjene som er godt dokumentert av Østmarkas venner, og det er svært viktig å inkludere den vestlige delen for å sørge for et størst mulig sammenhengende skogområde på landskapsnivå.

Østmarka naturreservat

Sabima mener at Østmarka naturreservat må beholde sin status som naturreservat, og ikke bli innlemmet i nasjonalparken.

Restaurering

I 2021 går vi inn i FNs tiår for restaurering. Selv om Østmarka inneholder en god del hogstfelt og ungskog i enkelte områder, så bør Østmarka nasjonalpark gå foran som et godt eksempel på hvordan best restaurere skog for å øke naturkvaliteten. Det bør vurderes å ta i bruk kontrollert skogbrann som skjøtselstiltak i furuskogen, og om det er nødvendig å gjennomføre skjøtselstiltak for å raskest mulig oppnå et flersjiktet skogbilde i partier med ensaldret ungskog. I buffersoner rundt nasjonalparken bør det stimuleres aktivt til bruk av lukkede hogstformer.

Vi ønsker lykke til i det videre arbeidet med opprettelse av nasjonalparken!

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær